

መበል 53 ዝኸሪ ተጎሩባ ኣብቲ ናይ 30 ዓመታት ብረታዊ ቃልሲ ህዝቢ ኤርትራ፡ ኣይኮነንዶ ነፍሲ ወከፍ ዕለት ነፍሲ ወከፍ ሰዓት እውን ነናታ ሓለገት ነይርዎ እዩ። እዚ ኩሉ ተደሚሩ እዩ ከኣ ሰውራ ኣዕዊቱ ናጻን ልኡላዊትን ኤርትራ ከግህድ ዝበቐዐ። ከምቲ ካብ “እመት ስድሪ ኣላታ” ዝበሃል ግና ፍሉያት ዓመታት ወይ ዕለታት ካብቲ ካልእ ጸብለል ዝብል ዝኸሪ ኣለወን። ባሕቲ መስከረም 1961 ምጅማር ብረታዊ ቃልሲ ህዝቢ ኤርትራን 24 ጉንበት 1991 ምርግጋጽ ናጻነት ኤርትራን ከም ኣብነት ምጥቃስ ይከኣል። 15 መጋቢት ዝኸሪ ዓወት ተጎርባ እውን ሓንቲ ካብተን ኣብ ታሪኽ ብረታዊ ቃልስና ልሉይ ቦታ ዘለወን ዕለታት እያ።

ተጎሩባ ኣብ ምዕራባዊ ቆላ ኤርትራ ካብታ ናይ መጀመርያ ሰውራዊ ተኹሲ ዝተበሰረላ ታሪኻዊት ገቦ ኣዳል ብዙሕ ዘይትርሕቕ እያ። ኣብዛ ቦታ እዚኣ ሽዑ ናይ ሰለስተ ዓመት ጥራይ ዕድመ ዝነበሮ ሰውያት ሓርነት፡ ብ15 መጋቢት 1964 ኣንጻር ስሩዕን ብዘመናዊ ኣጽዋር ዝተግጥቀን ፍሉይ ሓይሊ መግዛእቲ ገጢሙ ነቲ ድሕሪኡ ዝመጸ ተደራራቢ ዓወታት ኣፍደገ ዝኸፈተ ዓወት ዘመዝገበላ ቦታ እያ። እዚ ብዙሓት ከም ዝሰማምዕሉ፡ 17 ኤርትራውያን ጀጋኑ ተጋደልቲ ዝተሰውእሉ፡ 87 ወተሃደራት መግዛእቲ ተቐቲሎም ብዙሕ ኣጽዋር ዝተሰልበሉ ውግእ ረቂቕ ምስጢር ዝነበሮን ናብ ሰውራ ኤርትራን ህዝቡን ኮነ ናብ ሓይሊ መግዛእቲ ኣገደስቲ መልእኽትታት ዘመሓላለፈ ነይሩ።

ናብ ሰውራን መላእ ህዝቢ ኤርትራን ዘመሓላለፎ መልእኽቲ ብሓጺሩ፡ ናይ “ክንክእሎ ኢናን ጽንዓትን” መልእኽቲ ነይሩ። ናብ ሓይሊ መግዛእቲ ዘመሓላለፎ ድማ “ሰውራ ኤርትራ ፍትሓውን ህዝባውን ስለ ዝኾነ ብዝኾነ ወተሃደራዊ ሓይልን ትምክሕትን ዝሰዓር ኣይኮነን” ዝብል መልእኽቲ ነይሩ። እዚ መልእኽትታት ድሕሪ ክንደይ ሓጎጽጎጽን ምኽፋል ክቡር ዋጋን ብ1991 ቅኑዕ ምንባሩ ተረጋጊጹ። ዓወት ተጎርባ ካብ ሓይ ምዕራፍ ናብ ካልእ ምዕራፍ መሰጋገሪ ኩባይ ስለ ዝነበረ፡ ብዙሕ ተጻሒፍሉን ተገጢሞሉን። “ወርሒ መጋቢት 64 ተጎሩባ ዓባይ ሓበን” እናተባህለ እውን ተዘሚርሉ። ሎሚ ኣብ ቅድሚና ዘሎ ዕማም እምበኣር፡ ነዚ መርኣያ ሓበን ዝኾነ መዛሙር ምድግጋም ዘይኮነ “ጫፍ መልሓስ ናይቲ ጅግንነት ኣበይ በጺሑ ኣሎ?” ዝብል ሕቶ ምምላስ እንተኾይኑዩ እዋናዊ ዝኸውን።

ኒሕ ናይዞም ነዚ ኣቐዲምና ዝጠቐስናዮ ጊድራ ኣብ ገቦታት ተጎርባ ዝፈጸሙ ሓርበኛታት፡ ኣብ ተራ ምቕታልን ምምራኽን ወተሃደራት መግዛእቲ ዘትከለ ዘይኮነስ፡ ኣርሒቕ ናብ ዘማዕዱ ምውሓስ ናጻ፡ ፍትሓዊትን ንብዓት ደቃ እትሕብስን እትክሕስን ኤርትራ ዝመጣጠር ምንባሩ ፍሉጥ እዩ። እዚ ነዊሕ ጉዕዞዚ ጌና ክሳብ ሎሚ ዘይተረጋገጸ ኣብ

መስመር ቃልሲ ጐተት ዝብል ዘሎ ምዃኑ ከኣ ነቶም ተረከብቲ ሕድሪ ጅግንነት ተጎሩባ ከቢድ ጸር ኮይኑና እነሆ። እቲ ሎሚ ክንዛረበሉ ዝግበአና ብዛዕባቶም ኣብታ ዝተዋህበቶም ግዜ ክገብርዎ ዝኻእሉ ገይሮም ዝሓለፉ ሓርበኛታት ተጎርባን ካለኣት ዓውደ-ውግኣትን ዘይኮነ፡ ብዛዕባታ ክንገብሮ ዝግበአና ኣብ ምግባር ትሕቲ ትጽቢት ዘለናዮ ሃለዋት እዩ። ህልዊ ጸገማትና ብዙሕ ምዃኑ ፍሉጥ እዩ። መፍትሒታቱን ከምኡ። ንኹሉ ጸገማትናን፡ ተዘይፈተሓትልና ብሩህ ናይ ቃልሲ መንገዲ ከተትሕዘና እትኻእል፡ ሓርበኛታት ተጎሩባ ነዚ ክሳብ ሎሚ ንሕበነሉ ዘለና ዓወት ከመዝግቡ ዘኻእለቶምን ንሕናውን ክንርዓማ ዝግበአና ምስጢር ግና ኣላ። ኣብቲ ንኩላትና ዘርብሕ ብሓባር ክንሰርሕ ምብቃዕ። ንኹሉ ተመኩሮና ተመሊስና እንተመርመርና ምስጢር ዓወታትና ሓድነትና እዩ። ንዓና ሓድነት ኣብ ዘየብሉ ዓወት ምሕፋስ ዘበትዮ።

ንሓደ ከም ጉጅለ ህግደፍ ዝኣመሰለ ምሕረት ዘየብሉ፡ ኣብ እንግደዓ እቲ ዋጋ ከፊሉ ናብ ስልጣን ዘብቀዎ ህዝቢ ተላሒጉ ሕቕኡ ዝህብ ሃንጎሊማ ሓይሊ ከነወግድ ክንቃለስ እንከለና፡ ካብኡ ብባህሪኡ ዝተፈልየ ተካኢ ዓቕሚ ኮይንካ ናይ ምቕራብ ዝኸበደ ሓላፍነት ኣለና። ምክንያቱ ክትትክእ ብቕዕ ኣብ ዘይኮንካሉ፡ ነቲ ዘሎ ግናይ ምውጋድ ጥራይ ትርጉም የብሉን። ኣብ ከምዚ ዝኻሪ ተጎሩባ ዝኣመሰለ ኣጋጣሚ ቆላሕታ ሂብና ክንሓስበሉ ዝግበአና ከኣ ነዚ ንቕድሚት ዝጸበየና ሓላፍነት እምበር ነቲ ዝሓለፈን ክቡር ታሪኻዊ ቦታኡ ዝተረከበን ጅግንነት መመሊስካ ምምዋጽ ኣይኮነን።

ኣብ ወሳኒ ግና ድማ ኣጸጋሚ ወቕቲ ምህላውና ኩልና እንሰማመዓሉ እዩ። እቲ መፍትሒ ካባና ካብቶም ናይቲ ለውጢ ተጠቀምቲ ምዃኑን ከምኡ። እቲ ዘገርም እቲ መዋጸኦ እንታይ ምዃኑ እንዳተረደኣና ክንትግብሮ ዘይምብቃዕና እዩ። ነዚ ናይ ዘይምብቃዕና ምክንያት ምስጢር ኣይኮነን። መጻኢ ዕማማትና ብደረጃታት ምስራዕን ብመሰረታዊ ደሞክራሲያዊ ኣተሓሕዛ ፍልልያት ቅዩድ ዘይምዃንን ጐሊሖም ካብ ዝረኣዩ ጸገማትና እዮም። ስለዚ ኣብዚ ታሪኻዊ ኣጋጣሚ ኮይና፡ “ብቲ ሰሚዕካ ብቲ ዝነፍስ” ዘይኮነ ዝትግበር ቃል ክንኣቱ ይግበአና ንብል።